

10. Česká republika – přírodní poměry

Území ČR je tvořeno především pahorkatinami a vrchovinami. Asi 93 % území má nadmořskou výšku mezi 200 – 1000 m.n. m. Tento krajinný ráz je odrazem vývoje, který probíhal miliony let a území státu je tvořeno 2 vývojově odlišnými celky. Je to Česká vysočina a Karpaty a hranice mezi nimi probíhá po spojnici Ostrava – Přerov – Znojmo.

Geologický vývoj území

Česká vysočina je vývojově starším celkem, který vznikl hercynským vrásněním v prvohorách (vyvřelé a přeměněné horniny, žula, rula, svor). V druhohorách bylo území zatopeno a důkazem jsou vrstvy pískovců, jílovců a opuk v České tabuli. Koncem druhohor a na počátku třetihor probíhá alpsko-himalájské vrásnění, které způsobilo rozpukání České vysočiny v soustavu ker. Česká vysočina je středohorský celek s převážně mírnými svahy a zbytky zarovnaných povrchů v různých výškách.

Východní Morava je tvořena Karpatami. Je to třetihorní pohoří. Mezi těmito celky se nachází Vněkarpatská sníženina.

Ve čtvrtohorách se na území projevuje vulkanismus, vznikají sopečná pohoří, např. České středohoří (Milešovka), Doupovské hory, Karlovarská vrchovina...

Povrch

Převážně pahorkatiny (30-150m) a vrchoviny(150-300m).

Geomorfologické jednotky

Soustava je provincie, subprovincie, oblast, celek.

Česká vysočina se skládá ze Šumavské subprovincie, Česko-moravské subprovincie,

Krušnohorské, Krkonoško-jesenické, Poberounské subprovincie a České tabule.

Např. Benešov – Česká vysočina, Středočeská pahorkatina, Benešovská pahorkatina..

Podnebí

Je charakterizováno střídáním oceánského a kontinentálního vlivu. Nejteplejším měsícem je červenec, nejstudenějším leden. Podnebí je také ovlivňováno tlakovými nížemi a výšemi.

V létě je to tlaková výše z Azorských ostrovů, která zajišťuje těžký vzduch, dusno, horko, suché počasí, suché počasí, bez srážek. Tlaková níže z Islandu v létě zase přináší srážky a pokles teplot. V zimě je zase naše území pod vlivem Sibiřské tlakové výše, která s sebou přináší jasné počasí a velké mrazy, tlaková níže zase přináší srážky, ale je tepleji.

Rozhodující vliv na podnebné rozdíly má i nadmořská výška.

Území republiky dělíme na teplou, mírně teplou a chladnou oblast.

Nejteplejší oblasti najdeme na Polabí, střední a jižní Moravě a v podkrušnohorských pánvích. Území s nadmořskou výškou do 700 m.n.m řadíme do mírně teplé oblasti a chladné oblasti najdeme na Šumavě, v Krušných horách, Krkonoších, Jeseníkách a Moravskoslezských Beskydech.

Srážky

Množství srážek kolísá od 410 do 1700 mm / rok. Nejsušší oblasti nalezneme v dešťovém stínu Krušných hor kolem Ohře, na jižní Moravě. Nejvíce srážek zase spadne na horách a na jejich návětrné straně. Jsou to například Moravskoslezské Beskydy, Jeseníky, Krkonoše a Jizerské hory.

Vodstvo

Česká republika se nachází na evropském rozvodí a jde o pramennou oblast středoevropských řek. Území našeho státu je odvodňováno do tří moří. Většina Čech 2/3 patří do povodí Labe, a tedy k úmoří Severního moře, ¼ státu spadá pod úmoří Černého moře a zbytek do povodí Baltského moře.

Vodní stavy našich řek v průběhu roku značně klesají. Největší průtoky jsou na jaře a při mimořádně vydatných deštích. Kolísání průtokového množství vody ovlivňuje i možnost jejich hospodářského využití. Například nákladní doprava je

omezena pouze na splavné úseky (Labe do Chvaletic). Rybníky mají hospodářský význam, byly budovány už ve 14. stol. a jejich největší rozvoj byl v 15. a 16. stol. Rožmberk, Velký Tisý, Dvořiště, Svět...

Jezera – ledovcová na Šumavě – Černé jezero, Čertovo jezero, Plešské,.. krasová jezera – v Macoše, rašelinná jezera v Jizerských horách.

Přehradní nádrže mají funkci ochrannou (Plumlov), energetická (Lipno, Orlick), pitná a užitková voda (Švihov), rekreační, rybolov, chov ryb, regulační, závlahové.

Podzemní vody jsou nejvíce v české křídové tabuli. Pak jsou tu ještě vřídla, minerální prameny.

Vegetace

Lesy zabírají asi 1/3 území a jedná se převážně o jehličnaté lesy. Původně zde byly převážně lesy smíšené, ale kvůli potřebě dřeva se začaly vysazovat spíše jehličnany, které rychleji rostou. Takže teď jehličnany převažují. Parky – KRNAP, Šumavský národní park, Poddyjí, České Švýcarsko, CHKO Blaník...

Půda

Převažují hnědé lesní půdy nižších poloh a hnědé lesní půdy vyšších poloh. V nížinách můžeme najít černozemě, hnědozemě a nivní půdy, na horách podzoly.